Sodankylä
Lapin tähtikunta

16.3.2017

Sodankylän kunnan lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi tuomioistuinlain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta (HE 270/2016 vp)

Sodankylän kunta katsoo hallituksen esityksen olevan sinänsä asianmukainen ja toteuttavan käräjäoikeuksien rakenneuudistuksen oikeusministeriön oikeudenhoidon uudistamisohjelman suuntaviivojen mukaisesti. Tuomioistuinlaitoksen organisaatiouudistuksella tavoitellaan tuomitsemistoiminnan laadukkuuden ja käsittelyn tehokkuuden parantamista siten, että tuomioistuimilta edellytetään riittävän suurta kokoa ja tuomiopiirien kattavuutta siten, että niiden alueella on riittävästi väestöä tuottamaan tuomioistuinkäsittelyä vaativia asioita. Välimatkat tuomioistuimeen eivät kuitenkaan saa muodostua kohtuuttoman pitkiksi.

Lapin pitkien etäisyyksien vuoksi herää kuitenkin huoli oikeudellisten palvelujen tasavertaisesta saatavuudesta Lapin käräjäoikeuden Sodankylän kanslian lakkauttamisen myötä. Huolimatta sähköisten palvelujen lisäämisestä monilla syrjäseutujen asukkailla ei käytännössä ole mahdollisuutta hyödyntää käräjäoikeuksien neuvontapalveluja esim. hakemusasioissa puutteellisten tietoliikenneyhteyksien tai ikääntymisen mukanaan tuoman toimintakyvyn alenemisen vuoksi. Kaikkea palvelua ei voi siirtää verkkoon, eikä oikeudenkäynti pelkän videoneuvottelun avulla ole mahdollinen. Istuntopaikan säilyttäminen Sodankylässä, Ivalossa ja Utsjoella on hyvä asia, mutta käräjäoikeuden kanslian lopettamisen jälkeen istuntopaikat yksinään eivät riitä turvaamaan oikeudellisten palvelujen saatavuutta pohjoisen Lapin asukkaille. Lapin käräjäoikeuden Sodankylän kanslian lopettaminen heikentää myös Sodankylän kunnan työllisyyttä, erityisesti toimistotyötä tekevien naisten työllistymismahdollisuuksia.

Esityksen tavoitteena on käräjäoikeuksien rakenteellinen vahvistaminen siten, että oikeusturvan saatavuus ja lainkäytön laatu voidaan muuttuvassa toimintaympäristössä tulevaisuudessakin turvata. Kansalaisten oikeusturvan toteuttamiseksi on pyritty säilyttämään toimipaikkaverkko riittävän tiheänä, mutta Lapin pitkien etäisyyksien vuoksi Lapin käräjäoikeuden palvelujen keskittäminen Rovaniemelle merkitsee keski- ja pohjoislapin asukkaille 130 km - 600 km pituisia yhdensuuntaisia asiointimatkoja. Sodankylän kunta katsoo, että myös kielellisten oikeuksien turvaamisen kannalta palvelu heikkenee Lapin käräjäoikeuden Sodankylän kanslian lopettamisen myötä. Sodankylän, Inarin ja Utsjoen istuntopaikkojen säilyttäminen saamelaisten kotiseutualueella ei yksinään riitä turvaamaan saamelaisten kielellisiä oikeuksia oikeuspalvelujen saatavuudessa. Lapin käräjäoikeuden Sodankylän kanslian lopettamisen vuoksi myös saamenkielisten asukkaiden oikeudellisten palvelujen saaminen vaikeutuu.

Taloudellinen tehokkuus ja pelkästään asiamääriin ja asiointitilanteiden vähäisyyteen keskittyminen ei saa olla peruste käräjäoikeuden palvelujen keskittämiselle Rovaniemelle, vaan on otettava huomioon Lapin maakunnan suuri koko, pitkät välimatkat ja ikääntyvä väestö, jolle sähköisten palvelujen hyödyntäminen on vaikeaa tai jopa mahdotonta. Lainkäytön painopistettä on siirretty entistä enemmän käräjäoikeuksiin ja lainkäytön laadukkuutta parannetaan antamalla henkilöstölle mahdollisuus ammattitaitonsa kehittämiseen. Tuomioistuimen yksikkökoon kasvattaminen ei kuitenkaan automaattisesti takaa henkilöstön yleis- ja erityisosaamisen paranemista. Pienet käräjäoikeudet ovat olleet tehokkaita ja toimivia yksiköitä ja huolehtineet uusien tuomareiden koulutuksesta auskultointijärjestelmän avulla.

Sodankylän kunta katsoo hallituksen esityksen sinällään olevan asianmukainen, mutta katsoo Lapin käräjäoikeuden Sodankylän kanslian lakkauttamisen heikentävän kansalaisten oikeusturvaa ja keski- ja pohjoislapin asukkaiden oikeudellisten palvelujen yhdenvertaista saatavuutta.

Viljo Pesonen
kunnanjohtaja
Sodankylän kunta